

Az anyagiasság és a személyes jóllét kapcsolata: a nyugati fogyasztói társadalom egy árnyoldala

Erdős Sándor
Pécsi Tudományegyetem

A KUTATÁS CÉLJA

A dolgozat abba az 1980-as évek közepe óta tartó tudományos diskurzusba kapcsolódik be, mely az anyagiasság és az egyének személyes jólléte közötti kapcsolatot vizsgálja. A tanulmány célja, hogy rámutasson, az anyagiasság, mint gondolkodásmód, milyen kapcsolatban áll az egyének személyes jóllétével. A dolgozat így a nyugati fogyasztói társadalom lehetséges árnyoldalaira kíván rávilágítani.

ALKALMAZOTT MÓDSZERTAN

Vizsgálatunkat egy kérdőíves felmérésből származó, 1819 megfigyelésből álló, demográfiai jellemzők tekintetében országosan reprezentatív mintán végeztük. Az elemzésbe bevont változók esetében a kérdőíves kutatások során felmerülő potenciális torzítások hatását kezeltük. A vizsgálatban kiemelt szerepet betöltő anyagiasság változót a gazdagság és pénz személyes értékrendben betöltött relatív helyzetével közelítettük, míg a személyes jóllétet az étellel való elégedettség és az önbecsülés mintaátlátgól vett eltéréssel mértük. A változók közötti kapcsolatok becslésére OLS-regressziót alkalmaztunk.

LEGFONTOSABB EREDMÉNYEK

A materialista értékek előtérbe helyezése irracionálisnak tűnik, tekintve, hogy az anyagi célokra való túlzott fókuszálás alacsonyabb személyes jólléttel párosul. Habár a személyes jóllétnek mind objektív, mind szubjektív, illetve társadalmi és környezeti tényezők is részét képezik, eredményeink szerint a materialista gondolkodásmód, továbbá a materialista értékeket hangsúlyozó fogyasztói kultúra követése már az egyén szintjén problémákat eredményezhet.

GYAKORLATI JAVASLATOK

A materialista értékek előtérbe helyezése irracionálisnak tűnik, tekintve, hogy az anyagi célokra való túlzott fókuszálás alacsonyabb személyes jólléttel párosul. Habár a személyes jóllétnek mind objektív, mind szubjektív, illetve társadalmi és környezeti tényezők is részét képezik, eredményeink szerint a materialista gondolkodásmód, továbbá a materialista értékeket hangsúlyozó fogyasztói kultúra követése már az egyén szintjén problémákat eredményezhet.

Kulcsszavak: materializmus, anyagiasság, jóllét, személyes jóllét, étellel való elégedettség, önbecsülés

Köszönetnyilvánítás: A szerző köszönetét fejezi ki Töröcsik Máriának és Takács Andrásnak, akik ösztönzés nélkül a tanulmány nem készült volna el, valamint Kehl Dánielnek és Nagy Ákosnak, akik értékes megjegyzéseket fűztek a munkához. Emellett köszönet Riedelmayer Bernadettnek, aki hasznos technikai segítséget nyújtott a munka során.

DOI: 10.15170/MM.2021.55.01.04

BEVEZETÉS INTRODUCTION

Az 1980-as évek közepétől a fogyasztáskutatók és pszichológusok elkezdtek azzal foglalkozni, hogy az anyagi értékek előtérbe helyezése miként hat az egyénre (Belk 1988, Richins és Dawson 1992). Azóta számos tudományos igényű munka született a témában (lásd például Dittmar *et al.* (2014) metaanalízisét, vagy Debreceni (2018) 2010 után írt tanulmányokról szóló összefoglaló munkáját) melyek mind arra jutottak, hogy az anyagi célokat jobban előtérbe helyező egyének én-közpon-túak, életük bonyolultabb, összetettebb, hajlamosak a depresszióra vagy a szorongásra, közömböse-
k a közösséget, vagy társadalmat érintő kérdéseket illetően, és általában elégedetlenebbek az életük-
kel. Ezzel szemben az életükkel elégedettebb egyé-
neknek több barátjuk van, nyitottak, optimisták, család-
i helyzetük rendezettebb, többet foglalkoz-
nak a közösség problémáival, és elkötelezettebbek
(Richins és Dawson 1992, Kasser 2016).

Debreceni (2018) a 2010 óta megjelent, anyagi-
assággal foglalkozó tanulmányokat három fő
kategóriába sorolta: (i) az anyagiasság és a külön-
böző fogyasztói szokások közötti összefüggéseket
feltáró munkák, (ii) a materialista értékek erő-
södését okozó háttérváltozók vizsgálatával fog-
lalkozó tanulmányok, (iii) és az anyagi attitűd
személyes jóllétre, boldogságra és az étellel való
elégedettségre gyakorolt hatását feltáró kutatások.
Jelen dolgozat az utóbbi kategóriához tartozó er-
edményeket kívánja bővíteni. A dolgozat célja tehát,
hogy rámutasson, az anyagiasság, mint gondolko-
dás mód, miként hat az egyének személyes jóllétére.
A dolgozat a fejlett társadalmakban egyre inkább
megfigyelhető problémák jobb megértéséhez járul
hozzá, és rávilágít a nyugati fogyasztói társadalom
lehetőséges árnyoldalaira.

ALAPVETŐ DEFINÍCIÓK TISZTÁZÁSA CLARIFICATION OF BASIC DEFINITIONS

A dolgozat központi kérdése, hogy az anyagiasság
és az egyén személyes jólléte között milyen kap-
csolat figyelhető meg. Előbbi fogalomra a kezde-
tekben úgy tekintettek, mint tulajdonságra, ami
elválaszthatatlan az ember személyiségétől (Belk,
1984), később azonban már úgy definiálták, mint
egy gondolkodás mód, mely determinálja a tárgyak

szerzésére és birtoklására irányuló magatartást
(Richins és Dawson 1992). Az anyagiasságra jel-
lemző a vagyon és a javak birtoklásának sikerrel és
boldogsággal, valamint magasabb társadalmi stá-
tusszal és teljesítménnyel való párosítása, az anyagi
javak felhalmozására irányuló viselkedés, az irigy-
ség és önzőség, továbbá a pénz és birtoklás fontos-
ságának hangsúlyozása az életben megjelenő más
célok elérésében (Moldes & Ku 2020). Jelen tanul-
mányban azt az egyént tekintjük anyagiasságnak, aki
olyan értékeket, célokat fogad el és követ, melyek a
pénzszerzésre, annak fontosságára, a birtoklásra és
az anyagi javak felsőbbrendűségére vonatkoznak.

A vizsgálat másik központi fogalma a jóllét.
Ahogy Kelemen és Kincses (2015) rámutattak, a
jóllét egy multidimenzióális jelenség, mely egy
időben változó állapotot fejez ki, és amelyre objek-
tív és szubjektív, illetve egyéni és társadalmi ténye-
zők egyaránt hatással vannak. Nem meglepő, hogy
nem alakult ki egy általánosan elfogadott meghatá-
rozása. Lee és Ahn (2016) úgy fogalmazott, hogy
a jóllét önmagában egy személy vagy csoport álla-
potának az általános kifejezése különböző kontex-
tusokban, mint például pszichológiai, fizikai, vagy
gazdasági állapot. Ezen belül a személyes jóllét az
egyen saját helyzetének értelmi és érzelmi alapú
megítélése (Debreceni 2018). Az egyének jólléti
állapotát az egyes tanulmányok igen eltérően pró-
bálták közelíteni, melyeket Dittmar *et al.* (2014)
négy széles kategóriába sorolt: (i) az első kategória
a *szubjektív jóllét*, ahol az egyén étellel való elé-
gedettségét, illetve a pozitív élmények gyakorisá-
gának az érzékelését vizsgálták (ii) Második kat-
egória az *önbecsülés*, ahol a vizsgálatok az egyén
önmagára vonatkozó pozitív és negatív megítélését
próbálták feltárni. (iii) A harmadik kategóriába
azokat a tanulmányokat sorolták a szerzők, melyek
a *mentális állapotból* – pl. depresszió, szorongás,
vagy kényszeres vásárlási szokások – következtek
az egyén jóllétére. (iv) A negyedik kategóriába
tartozó kutatások a *fizikális állapot* felmérésére –
például fejfájás, hasfájás gyakorisága –, vagy az
egészségre káros szokások – pl. alkoholfogyasztás,
dohányzás – feltárására koncentráltak.

ANYAGIASSÁG ÉS A JÓLLÉT KAPCSOLATA THE RELATIONSHIP BETWEEN MATERIALISM AND WELL- BEING

Számos tanulmány vizsgálta a materialista értékrend és a szubjektív jóllét közötti kapcsolatot és általánosságban arra a következtetésre jutottak, hogy a kapcsolat negatív és robusztus mind keresztmetszeti, mind longitudinális adatokon végzett elemzések esetében. A keresztmetszeti vizsgálatok rámutattak, hogy az anyagiasság egyének összességében elégedetlenebbek az életükkel (Brown & Kasser 2005), hajlamosabbak a depresszióra, a szorongásra, a kényszeres vásárlói viselkedésre (Kim *et al.* 2003, Dittmar & Kapur 2011), valamint jobban eladósodnak (Nepomuceno és Laroche 2015), mint a kevésbé anyagiasságú egyének. A longitudinális vizsgálatok európai, amerikai és ázsiai mintán is arra a következtetésre jutottak, hogy az egyének anyagiasságának csökkenése a személyes jóllétük növekedésével párosul (Hellevik 2003, Twenge *et al.* 2010, Wang *et al.* 2017). Kasser *et al.* (2014) két éves periódust figyelembe véve szintén azt találták, hogy az anyagiasságra fektetett hangsúly csökkenése a szubjektív jóllét növekedésével párosul. Úgy tűnik tehát, hogy minél inkább materialista értékeket követ egy egyén, annál kisebb megelégedettséget fog tapasztalni az életben.

Abban a széleskörű szakirodalomban, mely negatív kapcsolatot talált az anyagiasság és a jóllét között, három elméleti magyarázat különíthető el: (i) a tényleges és a vágyott anyagi helyzet közötti eltérés állandó elégedetlenségforrás (Schor, 1999), (ii) az anyagiasság pszichológiai bizonytalanságra vezethető vissza (Kasser *et al.* 1995, Rindfleisch *et al.* 1997, Sheldon & Kasser, 2008), (iii) öndeterminációs elmélet – self-determination theory (SDT) (Deci & Ryan, 2000).

ADATOK, VÁLTOZÓK ÉS HIPOTÉZISEK DATA, VARIABLES AND HYPOTHESES

Vizsgálatunkban egy 2018-as, 2000 főt érintő kérdőíves felmérésre támaszkodtunk. A felhasznált adatok demográfiai jellemzők tekintetében országosan reprezentatív mintának tekinthetők. Azok a megfigyelések, melyek esetében a vizsgálatban fel-

használt itemnél hiányzó értéket – a válaszadó nem adott választ – találtunk, kikerültünk az elemzésből. Az így kapott 1819 elemű minta szintén reprezentatív nem, kor, régió, végzettség és lakóhely településtípusa szerint.

A materializmus mérésére számos megoldás született a múltban, melyek közül az anyagiasság kutatásokat leginkább Belk (1984), illetve Richins & Dawson (1992) (MVS) materializmus mércéje, valamint Kasser & Ryan (1993) aspirációs indexe (AI) határozta meg. Dittmar *et al.* (2014) a materializmus skálák két típusát különböztették meg: abszolút és relatív mértékek. Mind a két típus esetében megtalálhatók a pénz, vagyon, vagy jövedelem jelentőségét feltáró, egyedi itemeket alkalmazó eljárások – ezek az ún. rövidebb materializmus mércék –, illetve a komplexebb, az anyagiasságot több szempontból jellemző mérések. Általánosságban elmondható, hogy a rövidebb materializmus-mércék az anyagiasság és a jóllét közötti kapcsolatot kevésbé képesek megragadni. Ez alól kivételt képez az a megoldás, mely a pénz, vagy vagyon egyéni értékrendben betöltött relatív fontosságát méri. Utóbbi megállapítás abból is következik, hogy az abszolút mértékek egyértelműen gyengébb kapcsolatot mutatnak a jólléttel.

A személyes jóllét a materializmushoz hasonlóan számos módon megragadható, tekintve, hogy ez a dimenzió is elvont jelentéstartalommal bír. Mint már érintettük a személyes jóllét fogalmakörébe beletartozhat az egyén élettel való megelégedettsége, a pozitív érzelmeinek gyakorisága, az önbecsülés, az aktuális mentális, vagy fizikális állapot, illetve az egyénre jellemző különböző fogyasztói magatartások.

Tekintve, hogy a materializmus mércék esetében a relatív mutatók jobban képesek megragadni a kapcsolatot, továbbá mivel a pénz és a gazdagság bármely anyagiasság megközelítés központi eleme, ezért az anyagiasság ismérvet a gazdagság és pénz személyes értékrendben betöltött relatív helyzetével mértük. A válaszadóknak a következő kérdésre kellett választ adniuk: *Mennyire tartja fontosnak az alábbi tulajdonságokat? Gazdagság, pénz. Véleményét kérjük, hatfokozatú skálán fejezze ki, ahol az 1 azt jelenti, hogy egyáltalán nem tartja fontosnak, a 6 pedig azt jelenti, hogy nagyon fontosnak tartja az adott szempontot!* Mivel nem a válaszok abszolút értékre voltunk kíváncsiak, hanem annak az egyéni értékrendben betöltött relatív helyzetére, ezért az említett kérdésre adott választ a hatfokozatú skálán adott többi tényező átlagához viszonyítva határoztuk meg. Ennek az eljárásnak egyik fő előnye, hogy általa a kérdőíves kutatások során felmerülő potenciális torzítások kiküszöbölhetők,

főként a beleegyező válaszadói torzítás hatása csökkenthető (Hornýák és tsai 2014). Az anyagiasság változónkat ezért a következők szerint határoztuk meg:

$$\text{Anyagiasság}_i = GP_i - \frac{1}{m} \sum_{j=1}^m X_j,$$

ahol, az *Anyagiasság_i* az *i*-edik válaszadó számított anyagiasság-mértéke, a *GP_i* válaszadó válasza, míg $\frac{1}{m} \sum_{j=1}^m X_j$ kifejezés a hatfokozatú skálán mért ismérvek számtani átlaga. A mutató esetében a magasabb értékek azt jelentik, hogy a gazdagság és pénz fontosabb az egyén értékrendjében, relatíve más tényezőkhöz.

A személyes jóllét dimenzió esetében egyrészt arról voltunk kíváncsiak, hogy a válaszadók mennyire elégedettek életükkel. Az étellel való elégedettséget a következő kérdéssel vizsgáltuk: *Mennyire elégedett a jelenlegi életével? Kérjük, egy tízfokozatú skála segítségével adja meg, ahol 1 jelenti, hogy egyáltalán nem, 10 pedig, hogy nagyon elégedett!* Ezt a változót sem abszolút értéken vettük figyelembe, hanem az egyes válaszadóknak, a minta átlagos elégedettségétől vett távolsága szerint. Erre két okból volt szükség. Egyrészt a mintában az említett kérdésre adott válaszok egy szűk intervallumban koncentráálódtak, másrészt pedig azt szándékoztunk feltárni, hogy az anyagiasság egyének elégedetlenebbek-e életükkel kevésbé materialista társaikhoz képest. Az elégedettséget

$$\text{Elégedtség}_i = \text{ÉVE}_i - \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \text{ÉVE}_i$$

tehát a következők szerint határoztuk meg:

Az *ÉVE_i* az *i*-edik válaszadó tízfokozatú skálán elhelyezett pontszáma az étellel való elégedettséghez kapcsolódóan, az $\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \text{ÉVE}_i$ kifejezés pedig a sokaság átlagos elégedettségét jelöli. A magasabb érték azt jelenti, hogy a válaszadó a többi válaszadóhoz képest elégedettebb életével.

A becslések során a személyes jóllét nagyságát mérni szándékozó második változónkat az önbecsülés volt, melyet a következő kérdéssel közelítettünk: *Mennyire ért egyet az alábbi állításokkal? Elégedett vagyok magammal. Jelölje az 1-et, ha az adott állítással egyáltalán nem ért egyet, míg az 5-öt, ha teljes mértékben egyetért!* Az étellel való elégedettséghez hasonlóan, itt is a mintában szereplő többi megfigyelés átlagához viszonyítva vettük figyelembe az egyes válaszokat:

$$\text{Önbecsülés}_i = \text{ÖB}_i - \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \text{ÖB}_i$$

Az *ÖB_i* az *i*-edik válaszadó ötfokozatú skálán elhelyezett pontszáma, az $\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \text{ÖB}_i$ kifejezés pedig a minta átlagos önbecsülését jelöli. A magasabb önbecsülés érték azt jelenti, hogy a válaszadónak nagyobb az önbecsülése a többi megfigyeléshez viszonyítva.

Végül arra is kíváncsiak voltunk, hogy az anyagiasság milyen kapcsolatban van az anyagi lehetőségek területén érzékelt hátránnyal attól függően, hogy az egyén milyen anyagi helyzetben van. Ennek teszteléséhez jó megoldásnak kínálkozik az anyagi hátrány ismérv vizsgálata, melyet a következő kérdéssel mértünk: *Mennyire ért egyet az alábbi állításokkal? Hátrányban vagyok az anyagi lehetőségeim miatt. Jelölje az 1-et, ha az adott állítással egyáltalán nem ért egyet, míg az 5-öt, ha teljes mértékben egyetért!* A kérdőív egyéb területeken – kor, megjelenés, testi adottság, kapcsolatok, nem – érzékelt hátrányokra is rákérdezett, így e független változónál nem arra kerestük a választ, hogy az egyén mennyiben tért el a sokaságra jellemző átlagtól, hanem azt, hogy az anyagi lehetőségek hiányát a többi területhez viszonyítva mennyire éli meg negatívan, vagy pozitívan:

$$\text{Anyagi hiányérzet}_i = \text{ALH}_i - \frac{1}{m} \sum_{j=1}^m X_j,$$

ahol, *ALH_i* az anyagi lehetőségek területén érzékelt hátrányra adott pontszám, míg $\frac{1}{m} \sum_{j=1}^m X_j$ az ötfokozatú skálán mért, érzékelt hátrányokra vonatkozó válaszok számtani átlaga. A magasabb érték itt azt jelenti, hogy a válaszadó jobban érzékeli az anyagi lehetőségek hiányát, más területhez viszonyítva.

Összegezve az előbbieken tárgyaltakat a következő hipotéziseket állítottuk fel:

Hipotézis 1a: Az anyagiasság személyes értékrendben belüli fontossága negatív kapcsolatban áll az egyének másokhoz viszonyított jóllétével.

Hipotézis 1b: Azon egyének esetében, akiknek az anyagiasság fontosabb szerepet tölt be az értékrendjükben az önbecsülésük alacsonyabb másokhoz viszonyítva.

Hipotézis 2a: Az anyagiasság egyének az anyagi lehetőségek hiányát hátrányosabbnak érzékeli, feltéve, hogy a depriváció nem valós.

Hipotézis 2b: Az anyagi nélkülözésben élők között a materialistább egyének hátrányosabbnak ítélik meg az anyagi lehetőségek hiányát.

A következőkben felvázolásra kerülő modellekben az előbbieken már bemutatott ismérvek mellett kontrollváltozóként a kérdezett neme, életkora, (hét kategóriában mért) iskolai végzettsége, (öt kategóriában mért) családi állapota, szubjektív egészségi állapota (három kategóriában mérve), és a háztartás megítélt anyagi helyzete (öt kategóriában mérve) szerepel. A változók közötti kapcsolatok becslésére OLS-regressziót alkalmaztunk, a változók között tehát lineáris kapcsolatot feltételeztünk. Ezen felül a vizsgálatunkban a változók folytonosságának a feltételezésével éltünk. A változók leíró statisztikái a Függelékben található A1 táblázatban olvashatók.

EREDMÉNYEK RESULTS

Anyagiasság és az étellel való elégedettség kapcsolata

The relationship between materialism and life satisfaction

Az étellel való elégedettség és az anyagiasság mérteke közötti kapcsolatot feltáró négy regresszió eredményei az 1. táblázatban található.

1. táblázat: Az anyagiasság és az étellel való elégedettség kapcsolata
Table 1. The relationship between materialism and life satisfaction

	Eredményváltozó:			
	Étellel való elégedettség			
	(1)	(2)	(3)	(4)
Anyagiasság	-0,200*** (0,044)	-0,150*** (0,054)	-0,193*** (0,048)	-0,239*** (0,048)
Érzékelt társadalmi megítélés (dummy)		-0,323*** (0,095)		
Érzékelt társadalmi megítélés			-0,162*** (0,039)	
Anyagi helyzet (dummy)				0,922*** (0,189)
Anyagiasság*Tsd-i megítélés (dummy)		-0,071 (0,093)		
Anyagiasság*Tsd-i megítélés			-0,047 (0,036)	
Anyagiasság*Anyagi helyzet (dummy)				0,089 (0,163)
Kor	-0,011*** (0,004)	-0,010*** (0,004)	-0,011*** (0,004)	-0,012*** (0,004)

	Eredményváltozó:			
	Élettel való elégedettség			
	(1)	(2)	(2)	(2)
Nem (nő)	0,213**	0,200**	0,194**	0,170*
	(0,092)	(0,092)	(0,092)	(0,097)
Elvált	-0,106	-0,116	-0,116	-0,251
	(0,190)	(0,189)	(0,189)	(0,199)
Özvegy	-0,143	-0,143	-0,136	-0,210
	(0,238)	(0,237)	(0,237)	(0,249)
Élettársi kapcsolatban él	0,327**	0,316**	0,316**	0,376**
	(0,149)	(0,149)	(0,149)	(0,157)
Házas	0,323**	0,329**	0,331**	0,405***
	(0,141)	(0,141)	(0,141)	(0,148)
Egészségi állapota némiképp korlátozza az életvitelben	0,115	0,142	0,121	0,385
	(0,260)	(0,259)	(0,259)	(0,272)
Teljesen egészséges	1,002***	1,042***	1,036***	1,463***
	(0,257)	(0,257)	(0,256)	(0,268)
Néha arra se elég, hogy megéljenek belőle	1,597***	1,649***	1,639***	
	(0,485)	(0,484)	(0,484)	
Elegendő, hogy megéljenek, de félretenni nem tudnak	2,961***	3,008***	2,989***	
	(0,453)	(0,453)	(0,452)	
Megélnek, de keveset tudnak félretenni	3,804***	3,849***	3,821***	
	(0,457)	(0,456)	(0,455)	
Nagyon jól megélnek, és félre is tudnak tenni	4,251***	4,312***	4,306***	
	(0,480)	(0,479)	(0,478)	
Szakt munkásképző, szakiskola	-0,170	-0,158	-0,157	0,126
	(0,148)	(0,148)	(0,148)	(0,154)

	Eredményváltozó:			
	Élettel való elégedettség			
	(1)	(1)	(1)	(1)
Szakközépiskolai érettségi	0,006	0,007	0,015	0,294*
	(0,158)	(0,158)	(0,157)	(0,164)
Gimnáziumi érettségi	0,072	0,055	0,061	0,482***
	(0,179)	(0,178)	(0,178)	(0,185)
Felsőfokú technikum/OKJ/FOKSZ	0,160	0,122	0,116	0,603***
	(0,213)	(0,213)	(0,213)	(0,221)
Főiskolai diploma	0,207	0,188	0,185	0,684***
	(0,194)	(0,193)	(0,193)	(0,200)
Egyetemi diploma	0,006	-0,039	-0,012	0,461*
	(0,259)	(0,259)	(0,259)	(0,270)
Konstans	-3,968***	-3,895***	-4,046***	-1,378***
	(0,516)	(0,515)	(0,514)	(0,328)
Megfigyelések száma	1.819	1.819	1.819	1.819
R2	0,229	0,234	0,236	0,149
Korrigált R2	0,221	0,225	0,227	0,141
Beclsés standard hibája	1,874 (df= 1799)	1,869 (df= 1797)	1,866 (df= 1797)	1,968 (df= 1801)
F-próba	28,097*** (df= 19; 1799)	26,112*** (df= 21; 1797)	26,438*** (df= 21; 1797)	18,537*** (df= 17; 1801)

Megjegyzés: * $p < 0,1$; ** $p < 0,05$; *** $p < 0,01$; Zárójelben a t-próba értékek találhatóak. Függő változó: *tiszfokozatú skálán mért élettel való elégedettségre adott válasz és a mintában megfigyelhető átlagos elégedettség különbsége.*

Forrás: saját szerkesztés

Az élettel való elégedettség és a bevont kontrollváltozók esetében a személyes jólléthez kapcsolódó irodalmakkal konzisztens eredményeket kaptunk (Dittmar et al., 2014; Kasser, 2016; Debreceni, 2018). A párkapcsolatban élők – élettársi kapcsolat, vagy házasság – általánosságban elégedettebbek életükkel. Ez alátámasztja azt a magyarázatot miszerint az emberi kapcsolatok jelentős befolyással bírnak a jóllétre (Deci és Ryan, 2000). Nem meglepő, hogy a szubjektív egészségi állapot is fontos szerepet tölt be a jóllét alakulásában. A háztartás anyagi helyzetére vonatkozó változókra kapott paraméterek monoton

növekvők, tehát minél jobb anyagi helyzetben van az egyén, annál elégedettebb lesz életével másokhoz viszonyítva. Érdemes megemlíteni emellett, hogy a nők általánosságban véve elégedettebbek életükkel, a kor pedig enyhe, de szignifikáns és negatív kapcsolatot mutat az eredményváltozóval. Az iskolai végzettség esetében nem találtunk egyértelmű eredményeket.

Az 1. táblázatban látható első regresszió esetében a folytonosként kezelt anyagiasság mértéket alkalmaztuk magyarázóváltozóként a kontrollváltozók mellett. Az általunk alkalmazott materializmus

mérce szignifikáns és negatív kapcsolatot mutat a másokhoz viszonyított étellel való elégedettségével. Azok az egyének tehát, akik értékrendjében a gazdagság és a pénz relatíve fontosabb, a minta átlagos étellel való elégedettségénél kisebb elégedettségéről számoltak be. A saját átlagos választól vett egységnyi eltérés a gazdagság és a pénz tekintetében, a minta átlagos elégedettségéhez viszonyítva 0,2 ponttal kisebb elégedettséget jelent, minden más tényezőt változatlanul feltételezve.

A második és harmadik regresszió esetében beépítettük a modellbe a következő kérdésre adott válaszokat is: „*Mennyire ért egyet a következő állításokkal? Az anyagi javak birtoklása szerint ítélem meg a környezetem. Véleményét ötfokozatú skálán jelezze, ahol az 1 azt jelenti, hogy egyáltalán nem ért egyet az állítással, míg az 5 azt jelenti, hogy teljes mértékben egyetért az állítással!*”. Ezt a változót az *érezkelt társadalmi megítélésnek* neveztük el és az anyagiasság mértékhez hasonló módon számítottuk. A második regresszió esetében egy bináris változót hoztunk létre – *érezkelt társadalmi megítélés (dummy)* – úgy, hogy a pozitív értékeket egyre, a többi értéket nullára kódoltuk, majd a modellt kibővítettük az új és az anyagiasság változó interakciójával. A harmadik regresszióban az *érezkelt társadalmi megítélés* folytonosként kezeltük. A két becslés során a materializmus mércénk továbbra is szignifikáns negatív kapcsolatot mutatott a személyes jólléttel, 1 százalékos szignifikancia szint mellett. Az anyagi javak birtoklására vonatkozó társadalmi megítélés esetén is negatív kapcsolatot véltünk felfedezni. Az interakciós tényezőkre becslt paraméterek azonban nem tértek el szignifikánsan nullától, vagyis nem módosítja az anyagiasság-jóllét kapcsolatát az, ha az egyén úgy érzi, a környezete inkább az anyagi javak birtoklásán keresztül ítéli meg.

A negyedik regresszió esetében arra voltunk kíváncsiak, hogy a háztartás anyagi helyzete miként módosítja a materializmus-személyes jóllét kapcsolatot. A létrehozott változónk – *anyagi helyzet (dummy)* – az anyagi helyzet kontrollváltozóból került kialakításra, ahol az ötfokozatú skálán legmagasabb értéket válaszoló – *nagyon jól megél(nek) belőle és félre is tud(nak) tenni* – megfigyelésekhez egyet, míg a többi értékhez nullát rendeltünk. Ennél a tényezőváltozónál is az anyagiasság változónkkal hajtottuk végre az interakciót. Ahogy az első tábla negyedik regresszióhoz tartozó értékeink láthatjuk, a jólétben élő válaszadók minden más tényezőt figyelmen kívül hagyva nagyobb elégedettségéről számoltak be, mint a mintánkban megfigyelhető átlagos elégedettség. Az eredményeink szerint a materializmus és személyes jóllét közötti kapcsolata-

tot nem módosítja az anyagi helyzet.

A fenti eredmények fényében azt mondhatjuk, hogy az anyagiasság és személyes jóllét közötti kapcsolatra megfogalmazott *1a hipotézisünket* elfogadhatjuk, az anyagiasság és személyes jóllét között fordított kapcsolat figyelhető meg, amennyiben a személyes jóllétet az étellel való elégedettséggel közelítjük.

Anyagiasság és önbecsülés kapcsolata The relationship between materialism and self-esteem

A személyes jóllétet közelíteni szándékozó második változónk, az önbecsülés esetében az előzőekben már felvázolt vizsgálatokat ismételtük meg. A regressziós becslésekből származó eredmények a 2. táblázatban találhatóak.

A kontrollváltozók közül a nem, az egészségi állapot, és az anyagi helyzet esetében szignifikáns kapcsolatot találtunk. Érdekeség, hogy míg az utóbbi két ismérvnél a kapcsolat pozitívnak mutatkozott, addig a nőknél negatív kapcsolat volt megfigyelhető. Minden egyéb tényezőt változatlanul feltételezve a nők önbecsülése mintaátlag alatti.

Ami az anyagiasság-személyes jóllét kapcsolatot illeti, ugyanazokra az eredményekre jutottunk, mint az étellel való elégedettség esetében. Az anyagiasság negatív kapcsolatban van a mintaátlaghoz viszonyított önbecsüléssel. Tehát minél fontosabb szerepet töltenek be az anyagias értékek az egyén értékrendjében, annál kisebb a sokasághoz viszonyítva az önmagával való elégedettsége. Az eredmények mind a négy regresszió esetében szignifikánsnak mutatkoztak. Az anyagi javak birtoklására vonatkozó társadalmi megítélés esetében szintén hasonló eredményekre jutottunk. Az interakciós tényezőkre becslt paraméterek nem tértek el szignifikánsan nullától, vagyis az anyagiasság-jóllét kapcsolatot nem módosítja az, ha az egyén úgy érzi, a környezete inkább az anyagi javak birtoklásán keresztül ítéli meg. Végül, ahogy a negyedik regresszió során kapott értékekből látható, a jólétben élő válaszadók nagyobb önbecsülésről számoltak be, mint a mintánkban megfigyelhető átlag, az anyagiasság és önbecsülés közötti kapcsolatot azonban nem módosítja az anyagi helyzet.

A 2. táblázatban látható eredmények fényében azt mondhatjuk, hogy az anyagiasság és személyes jóllét közötti kapcsolatra megfogalmazott *1b hipotézisünket* elfogadhatjuk, az anyagiasság és személyes jóllét között fordított a kapcsolat, amennyiben a személyes jóllétet az önbecsüléssel közelítjük.

2. táblázat: Az anyagiasság és az önbecsülés kapcsolata
 Table 2. The relationship between materialism and self-esteem

	Eredményváltozó:			
	Önbecsülés			
	(1)	(2)	(3)	(4)
Anyagiasság	-0,082***	-0,083***	-0,053**	-0,090***
	(0,022)	(0,027)	(0,024)	(0,023)
Érzékelt társadalmi megítélés (dummy)		-0,169***		
		(0,047)		
Érzékelt társadalmi megítélés			-0,099***	
			(0,020)	
Anyagi helyzet (dummy)				0,175*
				(0,091)
Anyagiasság*Tsd-i megítélés (dummy)		0,052		
		(0,047)		
Anyagiasság*Tsd-i megítélés			0,013	
			(0,018)	
Anyagiasság*Anyagi helyzet (dummy)				-0,003
				(0,079)
Kor	0,001	0,001	0,001	0,0002
	(0,002)	(0,002)	(0,002)	(0,002)
Nem (Nő)	-0,100**	-0,106**	-0,111**	-0,108**
	(0,046)	(0,046)	(0,046)	(0,047)
Elvált	-0,043	-0,053	-0,047	-0,079
	(0,095)	(0,095)	(0,094)	(0,096)
Özvegy	0,015	0,007	0,012	0,004
	(0,119)	(0,119)	(0,118)	(0,121)
Élettársi kapcsolatban él	-0,103	-0,107	-0,105	-0,100
	(0,075)	(0,075)	(0,074)	(0,076)

	Eredményváltozó:			
	Önbecslés			
	(1)	(2)	(3)	(4)
Házass	-0,014	-0,012	-0,006	0,004
	(0,071)	(0,070)	(0,070)	(0,072)
Egészségi állapota némiképp korlátozza az életvitelben	0,418***	0,435***	0,420***	0,463***
	(0,130)	(0,130)	(0,129)	(0,131)
Teljesen egészséges	0,702***	0,726***	0,725***	0,791***
	(0,129)	(0,129)	(0,128)	(0,129)
Néha arra se elég, hogy megéljenek belőle	0,332	0,351	0,346	
	(0,243)	(0,243)	(0,242)	
Elegendő, hogy megéljenek, de félretenni nem tudnak	0,446**	0,463**	0,451**	
	(0,227)	(0,227)	(0,226)	
Megéljenek, de keveset tudnak félretenni	0,743***	0,755***	0,736***	
	(0,229)	(0,228)	(0,227)	
Nagyon jól megéljenek, és félre is tudnak tenni	0,782***	0,807***	0,805***	
	(0,241)	(0,240)	(0,239)	
Szaktanulmányok, szakiskola	-0,065	-0,062	-0,060	-0,002
	(0,074)	(0,074)	(0,074)	(0,074)
Szakközépiskolai érettségi	0,028	0,024	0,031	0,093
	(0,079)	(0,079)	(0,079)	(0,080)
Gimnáziumi érettségi	0,034	0,023	0,024	0,139
	(0,090)	(0,089)	(0,089)	(0,089)
Felsőfokú technikum/OKJ/FOKSZ	-0,129	-0,155	-0,154	-0,004
	(0,107)	(0,107)	(0,106)	(0,107)
Főiskolai diploma	-0,016	-0,029	-0,033	0,106
	(0,097)	(0,097)	(0,097)	(0,097)

	Eredményváltozó:			
	Önbecslés			
	(1)	(2)	(3)	(4)
Egyetemi diploma	-0,097	-0,130	-0,119	0,031
	(0,130)	(0,130)	(0,129)	(0,131)
Konstans	-0,459*	-0,416	-0,500*	-0,011
	(0,259)	(0,258)	(0,257)	(0,158)
Megfigyelések száma	1.819	1.819	1.819	1.819
R2	0,079	0,088	0,094	0,056
Korrigált R2	0,070	0,077	0,084	0,047
Becslés standard hibája	0,940 (df= 1799)	0,936 (df= 1797)	0,933 (df= 1797)	0,951 (df= 1801)
F-próba	8,153*** (df= 19; 1799)	8,269*** (df= 21; 1797)	8,904*** (df= 21; 1797)	6,240*** (df= 17; 1801)

Megjegyzés: * $p < 0,1$; ** $p < 0,05$; *** $p < 0,01$; Zárójelben a t-próba értékek találhatóak, Függő változó: ötfokozatú skálán mért önbecslésre adott válasz és a mintában megfigyelhető átlagos önbecslés különbsége.

Forrás: saját szerkesztés

Anyagiasság és az anyagi lehetőségek területén érzékelt hátrány kapcsolata ***The relationship between materialism and the perceived lack of financial opportunities***

A vizsgálat utolsó részében arra voltunk kíváncsiak, hogy az anyagiasság milyen kapcsolatban van az anyagi lehetőségek területén érzékelt hátránnyal. Eredményváltozóként a már korábban bemutatott anyagi hátrány ismérvet vettük figyelembe és arra kerestük a választ, hogy a különböző anyagi helyzetben lévő válaszadók – itt az anyagi helyzet (dummy) változót alkalmaztuk ismét – esetében miként alakul az anyagiasság és az eredményváltozó közötti kapcsolat. Ehhez az anyagi helyzet bináris változót vettük be a regresszióba és megvizsgáltuk az anyagiasság és az anyagi helyzet közötti kölcsönhatást is. A OLS-regressziót követően kapott eredményeket a 3. táblázat tartalmazza.

3. táblázat: Az anyagiasság és az érzékelt anyagi hátrány kapcsolata
 Table 3. The relationship between materialism and the perceived lack of financial opportunities

	Eredményváltozó
	Anyagi hátrány*
Anyagiasság	0,022 (0,022)
Anyagi helyzet (dummy)	-0,362*** (0,087)
Anyagiasság*Anyagi helyzet (dummy)	-0,009 (0,075)
Kor	-0,005*** (0,002)
Nem (nő)	-0,027 (0,044)
Elvált	-0,001 (0,091)
Özvegy	-0,240** (0,114)
Élettársi kapcsolatban él	-0,091 (0,072)
Házas	-0,271*** (0,068)
Egészségi állapota némiképp korlátozza az életvitelben	0,263** (0,125)
Teljesen egészséges	0,246** (0,123)
Szakkunskásképző, szakiskola	0,020 (0,071)
Szakközépiskolai érettségi	-0,142* (0,075)

	Eredményváltozó
	Anyagi hátrány*
Gimnáziumi érettségi	-0,145*
	(0,085)
Felsőfokú technikum/OKJ/FOKSZ	-0,325***
	(0,101)
Főiskolai diploma	-0,143
	(0,092)
Egyetemi diploma	-0,241*
	(0,124)
Konstans	0,701***
	(0,150)
Megfigyelések száma	1.819
R2	0,067
Korrigált R2	0,059
Becslés standard hibája	0,903 (df= 1801)
F-próba	7,646*** (df= 17; 1801)

Megjegyzés: * $p < 0,1$; ** $p < 0,05$; *** $p < 0,01$; Zárójelben a t-próba értékek találhatóak, Függő változó: ötfokozatú skálán mért önbecsülésre adott válasz és a mintában megfigyelhető átlagos önbecsülés különbsége.

Forrás: saját szerkesztés

Látható, hogy a jobb anyagi helyzetről beszámoló egyének kevésbé érzékelik az anyagi lehetőségek hiányát, a materializmus és az anyagi lehetőségek területén érzékelt hátrány közötti kapcsolat esetében azonban nem figyelhető meg különbség a két csoport között. Sőt az anyagiasság látszólag nincs kapcsolatban az anyagi lehetőségek terén érzékelt hátránnyal.

A vizsgálat utolsó részében kapott eredmények arra engednek következtetni, hogy az anyagiasság nincs kapcsolatban az anyagi lehetőségek terén érzékelt hátránnyal, sem anyagi jólét, sem anyagi nélkülözés mellett. A 2a és 2b hipotéziseket így elvetettük.

A KUTATÁS KORLÁTAI LIMITATIONS

A kutatás során végig azzal a feltételezéssel élünk, hogy az anyagiasság, mint gondolkodásmód, megragadható a gazdagságnak és a pénznek tulajdonított relatív fontossággal. Habár jogos feltételezésnek tűnik, hogy az anyagelvű életstílusba beletartozik a gazdagság és pénz priorizálása, ugyanakkor nem csak és kizárólag ez tartozik bele. A materializmus a jólét mellett többek között a birtoklásra, imázsra-megjelenésre, valamint társadalmi státuszra irányuló érték (Debrecei, 2018). A kutatást érdemes lenne megismételni egy szofisztikáltabb materializmusmérce alkalmazásával, mely az anyagiasságot pontosabban képes megragadni. Emellett érdemes lenne megvizsgálni, hogy a materializmus jellemvonást meghatározó háttértényezők közül, melyik milyen kapcsolatban áll a személyes jólléttel.

Fontos megjegyezni, hogy az adatok keresztmetszeti jellege nem teszi lehetővé, hogy ok-okozati összefüggéseket tárjunk fel. Ebből kifolyólag csak logikai úton következtethetünk arra, hogy a materialista beállítottság az ok, míg a személyes jóllét az okozat szerepét tölti be. A kapott eredmények értelmezése során azonban nem szabad kizárunk annak eshetőségét, hogy a vizsgált dimenziók között fordított a kauzalitás. Elképzelhető, hogy az egyének azért válnak anyagiassá, mert életükkel kevésbé elégedettek, vagy mert önbecsülésük kisebb. A vizsgált tényezők közötti ok-okozati összefüggést longitudinális vizsgálatok keretében lehetne feltárni.

ZÁRÓ GONDOLATOK CONCLUDING REMARKS

A dolgozat abba az 1980-as évek közepe óta tartó tudományos diskurzusba kapcsolódik be, mely az anyagiasság és az egyén személyes jólléte közötti kapcsolatot próbálja feltárni. Az egyre inkább anyagelvű szemlélet mentén működő világunkban fontos annak megértése, hogy valójában milyen hatással van az emberek személyes jóllétére a materialista célok előtérbe helyezése.

Eredményeink alapján a korábbi szakirodalommal konzisztens következtetésekre jutottunk (Dittmar et al., 2014; Kasser, 2016; Debrecei, 2018; Moldes és Ku, 2020). Mind az étellel való elégedettség, mind az önbecsülés esetében azt kaptuk, hogy az anyagiasság negatív kapcsolatban áll a személyes jólléttel. A kapcsolat iránya változatlan maradt azokban az esetekben is, amikor az érzékelt társadalmi megítélést figyelembe vettük a kontrollváltozók mellett. Megvizsgáltuk továbbá, hogy a különböző anyagi helyzetben lévő egyének esetében az anyagiasság milyen kapcsolatban van az anyagi lehetőségek területén érzékelt hátránnyal. A vizsgálat ezen részénél nem találtunk szignifikáns eredményeket.

A fenti eredmények fényében tehát azt mondhatjuk, hogy a materialista értékek előtérbe helyezése nem tekinthető racionálisnak, mivel alacsonyabb étellel való elégedettséggel, valamint önbecsüléssel párosul. Természetesen a fejlett nyugati társadalmak anyagiassá válásának kérdése túlmutat a személyes jólléttel való kapcsolaton. Az anyagi célok előtérbe helyezésének a mérséklése, nem csak egyéni, hanem környezeti és társadalmi szempontokból is kívánatos lehet.

HIVATKOZÁSOK REFERENCES

- Belk, R. W. (1984). Three Scales to Measure Constructs Related to Materialism: Reliability, Validity, and Relationships to Measure of Happiness, *Advances in Consumer Research*, 11, 291–7
- Belk, R. W. (1988). Possessions and the Extended Self, *Journal of Consumer Research*, 15(2), 139–68 DOI: 10.1086/209154.
- Brown, K. W. and Kasser, T. (2005). Are psychological and ecological well-being compatible? The role of values, mindfulness, and lifestyle. *Social Indicators Research*, 74(2), 349–68 DOI: 10.1007/s11205-004-8207-8.
- Debreceni J. (2018). Merre tart az anyagiasság-kutatás? Az elmúlt nyolc év meghatározó kutatási eredményeinek összefoglalása. (What are the tendencies in materialism studies? A review on the most relevant research findings since 2010. Józsa L.- Korcsmáros E. - Seres Huszárk E. (szerk.) A hatékony marketing: EMOK 2018 Nemzetközi Tudományos Konferencia konferenciakötete. Selye János Egyetem, Komárom, 148–159.
- Deci, E. L. and Ryan, R. M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 4, 227–68 DOI: 10.1207/S15327965PLI1104_01.
- Dittmar, H., Kapur, P. (2011). Consumerism and Well-Being in India and the UK: Identity Projection and Emotion Regulation as Underlying Psychological Processes. *Psychological Studies*. 56(1), 71–85. DOI: 10.1007/s12646-011-0065-2.
- Dittmar, H., Bond, R., Hurst, M., Kasser, T. (2014). The relationship between materialism and personal well-being: A meta-analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 107(5), 879–924. DOI: 10.1037/a0037409.
- Hellevik, O. (2003). Economy, Values and Happiness in Norway. *Journal of Happiness Studies*, 4, 243–83 DOI: 10.1023/A:1026232018534.
- Hornýák M., Kehl D., Kruzsliz F., Szűcs K. (2014). Az életstílus-alapú szegmentáció módszertani kihívásai. *Marketing & Menedzsment*, 48 II. különszám, 69–82
- Kasser, T. (2016). Materialistic values and goals. *Annual Review of Psychology*, 67(1), 489–514 DOI: 10.1146/annurev-psych-122414-033344.
- Kasser, T., Ryan, R. M. (1993), „A Dark Side of the American Dream: Correlates of Financial Success as a Central Life Aspiration”, *Journal of Personality and Social Psychology*. 65(2), 410–422 DOI: 10.1037/0022-3514.65.2.410.
- Kasser, T., Ryan, R. M., Zax, M., Sameroff, A. J. (1995). The Relations of Maternal and Social Environments to Late Adolescents' Materialistic and Prosocial Values. *Developmental Psychology*. 31(6), 907–14 DOI: 10.1037/0012-1649.31.6.907.
- Kasser, T., Rosenblum, K., Sameroff, A. J., Deci, E. L., Niemiec, C. P., Ryan, R. M., Arndóttir, O., Bond, R., Dittmar, H., Dungan, N., Hawks, S. (2014). Changes in materialism, changes in psychological well-being: Evidence from three longitudinal studies and an intervention experiment, *Motivation and Emotion*, 38(1), 1–22 DOI: 10.1007/s11031-013-9371-4.
- Kelemen R. - Kincses Á. (2015). A jólét magyarországi indikátorrendszerének elméleti alapjai. *Gazdálkodás*, 59(3), 220–36
- Kim, Y., Kasser, T., Lee, H. (2003). Self-concept, aspirations, and well-being in South Korea and the United States. *Journal of Social Psychology*, 143(3), 277–90 DOI: 10.1080/00224540309598445.
- Lee, M. S. W., Ahn, C. S. Y. (2016). Anti-consumption, Materialism, and Consumer Well-being. *Journal of Consumer Affairs*. 50(1), 18–47 DOI: 10.1111/joca.12089.
- Moldes, O., Ku, L. (2020). Materialistic cues makes us miserable: A meta-analysis of the experimental evidence for the effects of materialism on individual and societal well-being, *Psychology and Marketing*, 37(10), 1396–419 DOI: 10.1002/mar.21387.
- Nepomuceno, M. V., Laroche, M. (2015). The impact of materialism and anti-consumption lifestyles on personal debt and account balances. *Journal of Business Research*. 68(3), 654–64 DOI: 10.1016/j.jbusres.2014.08.006.
- Richins, M. L., Dawson, S. (1992). A Consumer Values Orientation for Materialism and Its Measurement: Scale Development and Validation. *Journal of Consumer Research*, 19(3), 303–16 DOI: 10.1086/209304.
- Rindfleisch, A., Burroughs, J. E., Denton, F. (1997). Family structure, materialism, and compulsive consumption. *Journal of Consumer Research*, 23(4), 312–25 DOI: 10.1086/209486.
- Schor, J. (1999). What's Wrong with Consumer Society? Competitive Spending and the “New Consumerism”. Rosenblatt, R. (ed.). *Consuming desires: consumption, culture, and the pursuit of happiness*, Washington, DC: Island Press
- Sheldon, K. M., Kasser, T. (2008). Psychological threat and extrinsic goal striving. *Motivation and Emotion*, 32(1), 37–45 DOI: 10.1007/s11031-008-9081-5.
- Twenge, J. M., Gentile, B., DeWall, C. N., Ma, D., Lacefield, K., Schurtz, D. R. (2010). Birth cohort increases in psychopathology among young Americans, 1938–2007: A cross-temporal meta-analysis of the MMPI. *Clinical Psychology Review*, 30(2), 145–54 DOI: 10.1016/j.cpr.2009.10.005.
- Wang, R., Liu, H., Jiang, J., Song, Y. (2017). Will materialism lead to happiness? A longitudinal analysis of the mediating role of psychological needs satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 105, 312–7 DOI: 10.1016/j.paid.2016.10.014.

Erdős Sándor, PhD hallgató
erdos.sandor@ktk.pte.hu
*Pécsi Tudományegyetem
Közgazdaságtudományi Kar*

THE RELATIONSHIP BETWEEN MATERIALISM AND WELL-BEING: A DRAWBACK OF WESTERN CONSUMER SOCIETY

THE AIMS OF THE PAPER

The study joins in the academic discussion that examines the relationship between materialism and personal well-being since the mid 1980s. The aim of the study is to investigate the nature of the relationship between materialism as a mindset and personal well-being. Furthermore it wishes to identify the drawbacks of western consumer society.

METHODOLOGY

Our analysis was conducted on a sample from a questionnaire survey with 1819 observations, that is concerning demographic characteristics nationally representative. In case of the variables included in our analysis the effect of potential biases arising from questionnaire surveys were managed. We measured the materialism variable, that played a central role in our analysis, as the relative position of wealth and money within the personal value system of respondents, while the life satisfaction and self-esteem variables were calculated as the difference from the sample average. We used OLS-regression for testing the relationship between variables.

MOST IMPORTANT RESULTS

The individuals who indicated wealth and money as important priorities in their value systems were generally more dissatisfied with their lives and had lower self-esteem compared to the respondents who scored lower on the materialism scale. This correlation was found to be irrespective of their actual financial status. Furthermore, irrespective of whether they felt being judged by their environment based on their possession of material goods or not. We found no significant relationship between materialism and the perceived lack of financial opportunities.

RECOMMENDATIONS

Prioritizing materialistic values seems irrational as it can correlate to a decreased personal well-being. Although objective and subjective, as well as social and environmental factors form part of well-being, according to our results being materialistic, and following a consumer culture that emphasizes materialistic values could lead to problems at the level of the individual.

Keywords: materialism, well-being, personal well-being, life satisfaction, self-esteem